

Информация за финансиран на проект

Наименование на конкурса:
Конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания на млади учени и постдокторанти – 2021 г.
Основна научна област:
Химически науки
№ на договор:
КП-06-М59/2
Начална дата на проекта и срок на договора:
24 месеца
Заглавие на проекта:
Синтез и изследване на полидопаминови наноантиоксиданти като нов терапевтичен подход за лечение на болестта на Алцхаймер
Базова организация:
Институт по органична химия с център по фитохимия, Българска академия на науките
Ръководител на научния колектив (академична длъжност, научна степен, име):
гл. ас. д-р Неда Анастасова
Общ размер на договореното финансиране:
30 000 лв

Резюме на проекта (до 1 стр. в рамките на полето по-долу):

Болестта на Алцхаймер (БА) е най-разпространеното в световен мащаб невродегенеративно заболяване, от което страдат над 50 милиона души, като в Европейския съюз те наброяват около 6.1 милиона. На територията на България са регистрирани над 100 000 случая. Хроничното и прогресивно заболяване се характеризира с натрупване на сенилни плаки от амилоид-бета ($A\beta$) и неврофибриларни възли, причинени от хиперфосфорилиране на тау протеин. С развитието на болестта се наблюдават дезориентация, загуба на памет, проблеми с говора и личностни изменения. Според последни данни смъртните случаи вследствие от БА се равняват на тези от сърдечно-съдови заболявания или рак. Силно притеснителен е и фактът, че има експоненциално нарастване на честотата на случаите, като техният брой се очаква да бъде удвоен до 2040 г. Всичко това показва една силно належаща нужда от разработване на нови по-ефективни методи за лечение. Нанолекарствата представляват една от най-напредничави концепции в медицината, съставлявайки следващото поколение терапевтици в персонализираната наномедицина на бъдещето. Нанотехнологиите печелят все повече внимание и в изследванията за антиоксиданти с подобрени свойства.

Точната причина за БА все още не е известна, но има все повече убедителни доказателства за предшестващите дегенеративния процес събития, като е установено, че завишени нива на $A\beta_{1-42}$ се свързват и с повишена концентрация на окислени протеини, липиди и нуклеинови киселини, предполагащо, че оксидативното увреждане предхожда формирането на плаките. Дисбалансът на метални йони е една от основните причина за възникването на оксидативен стрес и ключов фактор в етиологията на БА.

С текущото проектно предложение ние целим да направим една стъпка напред и да ускорим развитието на новото знание с разработването на напълно биосъвместима мултифункционална нано-платформа, базирана на полидопамин и насочена високо в невротоксикологичната каскада, като нашата хипотеза е, че тя би имала значително мощни свойства от предходно разработените от нас, и не само, мултифункционални хибриди. Тъй като проектното предложение е позиционирано на кръстопътя, където се срещат последните високотехнологични подходи за намиране на решения за нелечими невродегенеративни заболявания: мулти-таргет лекарства и нанотехнологии, нашият екип е изключително заинтригуван от възможността да експериментира с една нова концепция, успешното осъществяване на която би довело до полагането на основите на нов клас медикаменти – мултифункционални наноантиоксиданти, които до този момент никога не са били изучавани като подход за лечение на БА.

За постигане на целите и задачите на проектното предложение ще бъде използван силно интердисциплинарен подход, комбинация от най-новите концепции в областта на изследване: Метал-Протеин Отслабващи Взаимодействието Съединения (МПОВС) и наноантиоксиданти. Полидопаминовете наночастици притежават изключителни антиоксиданти свойства и тяхното съполимеризиране с мулти-таргет съединения би довело до синергична активност. Голямото количество експериментални интердисциплинарни данни, получени от провеждането на спектрални, електрохимични, квантово-химични, изследвания за радикал-улавяща активност и възможността за инхибиране на амилоид-бета ще демонстрират техния потенциал за лечение на БА.

Членове на научния колектив

<i>Организации/участници¹</i>	<i>Бележка²</i>
<i>Базова организация:</i>	
Институт по органична химия с център по фитохимия, Българска академия на науките	
<i>Ръководител на научния колектив</i>	
гл. ас. д-р Неда Анастасова	ПД
<i>Участници:</i>	
гл. ас. д-р Надя Христова-Авакумова	ПД
биолог Пролетина Кардалева	МУ
химик Ерик Димитров	МУ
технолог Стефан Касабов	СТ

1 Отбележете академичната длъжност, научната степен, име и фамилия на всеки участник като включите и участниците, които са работили по проекта не през целия период за изпълнение на проекта

2 Отбележете дали участникът в колектива е млад учен (МУ), постдокторант (ПД), докторанти (ДО) или студенти (СТ), или учен от чужбина (УЧ).